

॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ इति अनुशासनपर्वणि नैलकंठीये भारतभाबदीये चतुश्चत्वारिंशदधिकशततमोऽध्यायः ॥ ११४४ ॥ ७३ ॥ किमिति ॥ १ ॥ २ ॥ नैत्यकानि नित्येद्यानि यः कश्चिन्निरयात्तस्मात्समुत्तरतिकर्हि चित् ॥ मानुष्यं लभते चापि हीनायुस्तत्र जायते ॥ ५४ ॥ पापेन कर्मणादेविबद्धो हिंसारतिर्नरः ॥ अप्रियः सर्वभूतानां हीनायुरुपजायते ॥ ५५ ॥ यस्तु शुक्लाभिजातीयः प्राणिघातविवर्जकः ॥ निक्षिप्तशस्त्रो निर्दो न हिंसति कदाचन ॥ ५६ ॥ न घातयति नो हंति प्रतनैवानुमोदते ॥ सर्वभूतेषु सस्नेहो यथात्मनितथापरे ॥ ५७ ॥ ईदृशः पुरुषोत्कर्षो देवि देवत्वमश्नुते ॥ उपपन्नान् सुखान् भोगानुपाश्नाति मुदायुतः ॥ ५८ ॥ अथ चेन्मानुषे लोके कदाचिदुपपद्यते ॥ तत्र दीर्घायुरुत्पन्नः स नरः सुखमेधते ॥ ५९ ॥ एष दीर्घायुषां मार्गः सुवृत्तानां सुकर्मिणां ॥ प्राणिहिंसा विमोक्षेण ब्रह्मणा समुदीरितः ॥ ६० ॥ इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्वणि आनुशासोदानधर्म उमामहेश्वरसंवादे चतुश्चत्वारिंशदधिकशततमोऽध्यायः ॥ १४४ ॥ ७३ ॥ उमोवाच किंशीलः किं समाचारः पुरुषः कैश्च कर्मभिः ॥ स्वर्गसमभिपद्येत संप्रदानेन केन वा ॥ १ ॥ महेश्वर उवाच दाता ब्राह्मणसत्कर्ता दीनार्तरूपणादिषु ॥ भक्ष्यभोज्यान् भूतानां वाससांच प्रदायकः ॥ २ ॥ प्रतिश्रयान्सभाः कूपान्त्रपाः पुष्करिणीस्तथा ॥ नैत्यकानि च सर्वाणि किमिच्छुकमतीव च ॥ ३ ॥ आसनं शयनं यानं गृहं रत्नं तथा ॥ सस्यजातानि सर्वाणि गाः क्षेत्राण्यथ योषितः ॥ ४ ॥ सुप्रतीतमनानित्यं यः प्रयच्छति मानवः ॥ एवं भूतो नरो देवि देवलोकं भिजायते ॥ ५ ॥ तत्रोष्यसुचिरं कालं भुक्त्वा भोगाननुत्तमान् ॥ सहाप्सरोभिर्मुदितो रमते नंदनादिषु ॥ ६ ॥ तस्मात्स्वर्गाच्च युतो लोकान् मानुषेषु प्रजायते ॥ महाभोगकुले देवि धनधान्यसमन्वितः ॥ ७ ॥ तत्र कामगुणैः सर्वैः समुपेतो मुदायुतः ॥ महाभोगो महाकोशो धनी भवति मानवः ॥ ८ ॥ एते देवि महाभागाः प्राणिनो दानशीलिनः ॥ ब्रह्मणा वै पुरा प्रोक्ताः सर्वस्य प्रियदर्शनाः ॥ ९ ॥ अपरे मानवादे विप्रदानरूपणाद्विजैः ॥ याचितान प्रयच्छंति विद्यमानेऽप्यबुद्धयः ॥ १० ॥ दीनांधरूपणान्दृष्ट्वा भिक्षुकानतिथीनपि ॥ याच्यमानानि वर्तते जिह्वालोभसमन्विताः ॥ ११ ॥ न धनानि न वासांसि न भोगान् च कांचनं ॥ न गवोनान्नविकृतिं प्रयच्छंति कदाचन ॥ १२ ॥ अप्रवृत्ताश्च ये लुब्धानास्तिकादानवर्जिताः ॥ एवं भूतानरो देवि निरयं यात्यबुद्धयः ॥ १३ ॥ तैवैमनुष्यतां यांति यदा कालस्य पर्ययात् ॥ धनरिक्ते कुले जन्म लभंते स्वल्पबुद्धयः ॥ १४ ॥ क्षुत्पिपासा परीताश्च सर्वलोका बहिष्कृताः ॥ निराशाः सर्वभोगेभ्यो जीवंत्यधर्मजीविकां ॥ १५ ॥

किमिच्छसीति पृष्ट्वा यदीप्सितं दीयेत तत्किमिच्छकं ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ अतिथी नृदृष्ट्वा तैर्याप्यमानाः संतो निवर्तन्ति न प्रयच्छंति ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥